

Grefab

– granskning av verksamhetsåret 2019

2020-01-21

Januari 2020
Grefab – granskning av verksamhetsåret 2019
Diarienummer: 0152/19
Stadsrevisionen i Göteborgs Stad
Yrkesrevisor: Carina Carresjö
www.goteborg.se/stadsrevisionen

Innehåll

1	Sammanfattning	4
1.1	Tabell 1: Sammanställning av rekommendationer	6
2	Granskning av verksamheten	8
2.1.1	Grundläggande granskning	8
2.1.2	Bedömning	11
3	Granskning av avgifter	12
3.1.1	Utgångspunkter i granskningen	12
3.1.2	lakttagelser	12
3.1.3	Bedömning	13
4	Granskning av synpunktshantering	15
4.1.1	Utgångspunkter i granskningen	15
4.1.2	lakttagelser	15
4.1.3	Bedömning	16
5	Uppföljning av intern styrning och kontroll	17
5.1.2	lakttagelser	21
5.1.3	Bedömning utifrån lämnad rekommendation	23
6	Uppföljning av investeringsplanering	25
6.1.1	lakttagelser	25
6.1.2	Bedömning	27
7	Sammanfattande bedömning av intern styrning och kontroll inom bolaget	28
8	Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering	30
9	Språkbruk och revisionstermer	30

1 Sammanfattning

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Årets granskning av bolaget omfattar:

- grundläggande granskning
- granskning av avgifter
- granskning av synpunktshandling
- uppföljning av föregående års rekommendationer.

Lekmannarevisorerna bedömer att det finns brister i flera delar av verkställande direktörens och styrelsens styrning, uppföljning och kontroll inom bolaget.

Vår granskning av styrelsens arbete med avgifter visar att det saknas tillfredsställande bakomliggande beslutsunderlag inför det årliga beslutet om avgifterna i bolaget. En årlig uppräknings sker som beräknas täcka det ökade arrendet. Det saknas styrande principer och bakomliggande kalkyler för hur avgifterna ska sättas inom bolaget. Det bör också finnas uppföljning och kontroller kopplat till avgiftshandlingen.

Vår granskning av synpunktshandling visar att bolaget inte säkerställt en ändamålsenlig synpunktshandling inom bolaget, utifrån de krav som ställs i riktlinjerna för intern styrning, uppföljning och kontroll.

Vår granskning visar också på styrelsens bristande följsamhet gentemot gällande arbetsordning och aktiebolagslagen, när det gäller beslut om organisationen i bolaget. Tillfredsställande beslutsunderlag och tydlighet kring organiseringen av bolaget saknas. Vi bedömer att styrelsen bör säkerställa att styrning och organisering av ekonomifunktionen inom bolaget sker på ett tillfredsställande sätt.

Vår uppföljande granskning visar att rekommendationerna kvarstår när det gäller brister i förhållande till Göteborgs Stads riktlinjer för intern styrning, uppföljning och kontroll och Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Arbetsordningen i bolaget anger att verkställande direktören skall ta fram informations- och beslutsunderlag inför styrelsemöten samt i övrigt uppfylla sina åtagande i arbetsordningen.

Vår bedömning är att det är av stor vikt att det finns tillfredsställande beslutsunderlag för viktiga beslut inom bolaget.

Granskningsredogörelse

- Genomarbetade beslutsunderlag behöver finnas inför den långsiktiga investerings- och underhållsplanering inom bolaget med utgångspunkt i ägardirektivets krav på att bolaget ska vara inriktat på kostnadseffektiva anläggningar.
- Genomarbetade beslutsunderlag behövs också som underlag för att besluta om avgifter för bolagets finansiering.
- Beslutsunderlag behöver finnas för styrelsebeslut kring organiseringen av bolaget. Organiseringen behöver vara tydlig och heltäckande för de uppgifter bolaget har att utföra, med utgångspunkt i en god intern styrning, uppföljning och kontroll.

Vid avstämningen av granskningsredogörelsen i slutet av år 2019 har bolaget lämnat kompletterande information. Styrelsen beslutade också att genomföra ett extra styrelsemöte i slutet av december, där en ny internkontrollplan och en samlad riskbild beslutades. Styrelsen beslutade också att anta ett förtydligande av tidigare beslut angående organisationsförändring.

Vi bedömer att det är positivt att åtgärder nu vidtas för att skapa följsamhet mot gällande riktlinjer, exempelvis genom förnyade beslut kring intern kontrollarbetet. **Lekmannarevisorerna bedömer dock att det framkommit brister i flera delar av verkställande direktörens och styrelsens styrning, uppföljning och kontroll inom bolaget under året.**

Lekmannarevisorerna lämnar utifrån genomförd granskning kritik till bolagets styrelse och verkställande direktör i form av en erinran.

1.1 Tabell 1: Sammanställning av rekommendationer

Område	Rekommendation
Grundläggande granskning	Lekmannarevisorerna rekommenderar vd och styrelse att säkerställa följsamhet gentemot aktiebolagslagen och arbetsordningen när det gäller beslut om bolagets organisation och styrning av den ekonomiska förvaltningen.
Granskning av avgifter	Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att stärka sin styrning av hur avgifterna tas fram, fastställs och följs upp i bolaget.
Granskning av synpunktshantering	Lekmannarevisorerna rekommenderar att styrelsen skapar ett ändamålsenligt arbetssätt för att systematiskt hantera och ta tillvara synpunkter och felanmälningar
Uppföljning av intern styrning, uppföljning och kontroll	Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa följsamhet mot stadens riktlinjer för intern styrning, uppföljning och kontroll. (Rekommendationen lämnades år 2018)
Uppföljning av investeringsplanering	Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att underhålls- och investeringsplanen möjliggör en god och ändamålsenlig styrning och uppföljning av investeringar och underhåll. Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa följsamhet mot stadens regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning samt riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll. Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att bolaget fullt ut

Granskningsredogörelse

	<p>arbetar i enlighet med kraven i GBP, gemensam byggprocess.</p> <p>(Rekommendationerna lämnades år 2018)</p>
--	--

2 Granskning av verksamheten

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen av verksamheten omfattar en grundläggande del, som är en översiktlig granskning av bolagets ledning och styrning samt interna kontroll, två fördjupade granskningar samt uppföljning av tidigare års granskning.

2.1.1 Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma bolagets ledning och styrning samt interna kontroll. Det innebär att revisorerna löpande följer styrelsens protokoll och handlingar och informerar sig om verksamheten. Granskningen omfattar följande delar:

- följsamhet mot kommunfullmäktiges ägardirektiv
- följsamhet mot kommunfullmäktiges riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag
- följsamhet mot generellt ägardirektiv för Renova AB, Gryaab AB och Grefab
- följsamhet mot kommunfullmäktiges budget
- följsamhet mot kommunfullmäktiges riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll
- följsamhet mot kommunfullmäktiges regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning
- styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi
- beslutsunderlag
- hantering av särskilda uppdrag från kommunstyrelsen/kommunfullmäktige.

2.1.1.1 Styrelsens organisationsbeslut

Lekmannarevisorerna granskar årligen bolagets löpande handlingar och rapportering. Det framgår av aktiebolagslagen (ABL) och styrelsens arbetsordning att organisationen ska beslutas av styrelsen. Aktiebolagslagen 8 kap. 4 § anger att styrelsen svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Styrelsen skall se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

I styrelsens protokoll för mars år 2019 framgår att vd redovisade beslut om ny förändrad organisation och bemanning av densamma, under rubriken delegationsbeslut. Styrelsen antecknade informationen. Med anledning av att det ska vara styrelsen som ska besluta om organisationen, har vi följt organiseringen av bolaget.

2.1.1.2 Organisationsbeslutet år 2016

Styrelsen beslutade i april år 2016 om en omorganisation som gällde från och med 2016-04-20. Organisationen styrelsen beslutade om omfattade:

- vd
- vice vd
- *tre* chefsområden (distrikt norr, distrikt södra och kundservice)

Vd hade ansvar för ledningsassistent och administrativ samordnare. Den tekniska chefstjänsten som fanns i bolaget drogs in och ersattes av vice vd som skulle ha verksamhetsansvar för bolagets huvudprocess, och tre underställda chefer.

Ekonomichefstjänsten vakanssattes och ekonomiuppdraget hanterades med:

- en tidsbegränsat anställd person
- redovisningstjänst köpt från Intraservice

2.1.1.3 Organisering av bolaget år 2019

Stadsrevisionen har i granskningen mottagit flera versioner av hur organisationen är utformad år 2019. Det framgår av bolagets interna handlingar att organisationen omfattar:

- vd
- vice vd
- *två* chefsområden (chef kundservice och chef hamnar)

Vice vd har numera också ansvar för en teknisk samordnare och en administrativ samordnare. VD har fortsatt ansvar för ledningsassistent.

Ekonomiuppdraget hanteras genom:

- en tidsbegränsat anställd person
- redovisningstjänst köpt från Intraservice
- kontrollertjänst köpt från Intraservice

I den senaste versionen av bolagets interna handlingar över organisationen framgår att ekonomi- och controllerfunktionen är underställd vd. Det avtal som slutits med intraservice är dock undertecknat av vice vd.

Det framgår vid våra intervjuer i granskningen att bolaget i praktiken organiserats om, då de två tidigare hamncheferna (distrikt norra och distrikt

södra) ersatts av en chef för alla hamnar. En av chefstjänsterna för de två hamndistrikten har istället omformats till rollen teknisk samordnare.

Vd anger att styrelsen redan i april år 2016 fattat ett beslut om den organisationsförändring där de två tidigare hamndistrikten skulle bli en hamnverksamhet. De framgår dock av styrelsehandlingarna för april år 2016 att organisationen omfattade tre chefer underställda vice vd (två chefer för vardera norra och södra hamndistrikten och en chef för kundservice).

Vd anger att det är flera skäl som ligger till grund för den sena verkställigheten av styrelsens beslut år 2016. Berörda personer i den nya organisationen var i stort på plats i januari år 2019.

2.1.1.4 Förtydligande av tidigare beslut

Vid det extrainsatta styrelsemötet i december år 2019 beslutade styrelsen att anta ett förtydligande angående organisationsförändringen. I det anges att man antar organisationsförändringen i ledningsstrukturen från år 2016, då beslutet var att dra in tjänsten som teknisk chef och istället inrätta tjänst som chef med verksamhetsansvar för bolagets huvudprocess samt att tillika vara vice vd. Styrelsen antar också förslaget att dra in tjänsten som ekonomichef. I protokollet anges att organisationsförändringen verkställdes från och med 2016 till och med januari 2019 på det sätt som framgår av beslutshandlingen från 2016.

Vidare anges i protokollet att styrelsen gavs information om den förändrade organisationen som antecknades i styrelseprotokoll i mars 2019, dock under felaktig rubrik ”Beslut enligt delegation” vilket rätteligen skulle rubricerats som ”Information om verkställd organisationsförändring”.

2.1.1.5 Organisering av ekonomifunktionen

Ekonomiuppgifter skulle enligt styrelsehandlingarna 2016 hanteras av en tidsbegränsat anställd person i kombination med köp av redovisningstjänst, i samband med att ekonomichefsfunktionen togs bort. Vi har i granskningen vid olika tidpunkter fått olika information kring hur ekonomifunktionen är organiserad.

Bolaget har vid avstämningen lämnat ett avtal kring köp av redovisningstjänster och ett avtal om utförande av kontrollertjänst. Det framgår av avtalet för kontrollertjänsten att denna funktion ska göra exempelvis internkontrollplan och intern granskning. Det framgår dock i vår granskning att arbetet inte fullt ut är upplagt i enlighet med det avtalet, då dessa arbetsuppgifter för kontrollertjänsten inte framgår av bolagets rutin för styrning, uppföljning och kontroll.

I den senaste versionen av bolagets interna handlingar gällande organisationen framgår att ekonomi- och controller är underställd vd. Det avtal som tecknats gällande utförande kontrollertjänst är undertecknat av vice vd.

Det pågår en överlämning av arbetsuppgifter från en tidsbegränsat anställd person till den köpta controllerfunktionen, men det är vid tidpunkten för granskningen oklart hur organisation och ansvarsfördelning för dessa funktioner ser ut. Avtalet kring köp av controllerfunktionen trädde kraft den första januari 2019 men är undertecknad i maj 2019.

2.1.2 Bedömning

Aktiebolagslagen¹ och bolagets arbetsordning anger att styrelsen ska svara för organisationen efter förslag från vd. Styrelsen kan inte delegera beslutet till verkställande direktören.

Vår granskning visar att styrelsen i mars 2019 antecknat ett beslut om ny organisation fattat på delegation. Det är enligt bolaget fel i detta protokoll och den organisation som verkställdes år 2019 var den organisation styrelsen beslutade om år 2016. Styrelsen har antagit ett förtydligande kring detta enligt protokoll i december år 2019.

Granskningen visar dock att den beslutade organisationen inte förefaller stämma med den faktiska organisationen i bolaget, exempelvis gällande antal chefer och ekonomi- och controllerfunktion. Det finns numera en chef för hamnar istället för två distriktschefer. Det finns numera en teknisk samordnare underställd vice vd. Det finns justeringar kring organiseringen av ekonomi- och controllerfunktionen i bolaget utifrån ett avtal tecknat med Intraservice år 2019. Bakomliggande beslutsunderlag kring organisationen i bolaget samt dess organisering av ekonomifunktionen saknas i styrelsens handlingar för år 2019.

Arbetsordningen i bolaget anger att verkställande direktören ska ta fram informations- och beslutsunderlag inför styrelsemöten samt i övrigt uppfylla sina åtagande i arbetsordningen.

Lekmannarevisorerna bedömer att det är viktigt att det finns tillfredsställande beslutsunderlag för viktiga beslut inom bolaget. Det är även viktigt med en tydlighet i vilken organisation styrelsen beslutat om, samt att organiseringen verkställs i enlighet med det beslutet.

Lekmannarevisorerna bedömer att det är viktigt att styrelsen säkerställer att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Lekmannarevisorerna rekommenderar vd och styrelse att säkerställa följsamhet gentemot aktiebolagslagen och arbetsordningen när det gäller beslut om bolagets organisation och styrning av den ekonomiska förvaltningen.

¹ Aktiebolagslagen 8 kap. 4 § anger att styrelsen svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Styrelsen skall se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

3 Granskning av avgifter

3.1.1 Utgångspunkter i granskningen

Lekmannarevisorerna har granskat styrelsens utformning av avgifter samt styrning, uppföljning och kontroll på området. Bolaget tillhandahåller och utför en mängd olika tjänster för vilka avgifter debiteras till kunderna. Debitering av avgifter uppgår årligen till väsentliga belopp och innefattar exempelvis avgifter för båtplatser i sjön och båtplatser på land, vinteruppläggning, förvaringshytter med mera. I bolagets ägardirektiv framgår att styrelsen ska fastställa avgifter för den service som båtägarna erbjuds. Finansiering av bolaget ska i huvudsak ske genom de avgifter som båtägarna erlägger.

Syftet med granskningen är att bedöma om bolagets avgifter är utformade på ett ändamålsenligt sätt utifrån bolagets ägardirektiv och stadens riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll. Granskningen har genomförts genom intervjuer och dokumentstudier.

Revisionskriterier för denna granskning har hämtats ur Göteborgs Stads riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll, regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning samt bolagets ägardirektiv. Bolaget ska enligt ägardirektivet finansieras genom de avgifter som båtägarna erlägger. Styrelsen ska fastställa avgifter för den service som båtägarna erbjuds. Ägardirektivet för bolaget anger också att verksamheten ska inriktas på anläggningar med förutsättningar att åstadkomma kostnadseffektiva lösningar.

3.1.2 Iakttagelser

Det framkommer i granskningen att båtplatsinnehavaren betalar en insats när de får båtplatsen. Insatsen varierar med storleken på platsen. Insatsen återlämnas när båtplatsen sägs upp. Insatsfinansieringen finns i bolaget sen lång tid tillbaka. Utöver insatsen betalar båtplatsinnehavare årligen avgifter för båtplats, vinterplats och andra tjänster som erbjuds.

Det framkommer i granskningen att man höjer avgifterna med ungefär fem procent årligen. Bolaget anger att det som påverkar kostnadsökningen mellan år 2013 och år 2021 är en uppräknings av arrendekostnaden enligt en trappa. I budget- och affärsplan för år 2020 anges att arrendeavgifterna höjs med 1,2 mkr 2020 och övriga kostnader beräknas öka med fyra procent. Bolaget anger att, för att täcka kostnaderna för verksamheten och ha ett utrymme för underhåll och investeringar, har intäkterna budgeterats med de prisökningar som föreslagits för 2020. Basen för intäktsbudgeten är utfall år 2019, anger bolaget.

Bolaget hänvisar till en äldre utredning kring effekterna av att arrendekostnaderna i bolaget förändrades. Utredningen grundade sig på ekonomiska förhållanden år 2008–2011 och dess prognoser sträckte sig till år 2017. Det finns också ett material kring hur 2014 års höjning av avgifterna slog

gentemot vanliga båttyper. Det finns således ett samband med ökningen av arrendekostnader och höjningen av avgifterna, men ett tydligt beslutsunderlag kring detta saknas.

Vår granskning visar att styrelsen årligen fattar beslut om en prislista som tagits fram av bolaget. Det saknas i anslutning till beslutet ett dokumenterat beslutsunderlag som beskriver hur avgifterna tagits fram. Det saknas även vilka grundprinciper som styr prissättningen. Det har i vår granskning inte framkommit en sammanhållen dokumentation eller kalkyl kring hur förslaget till nya priser tas fram. Bolaget anger att det är själva prislistan som utgör beslutsunderlag, då det framgår där att en större båt medför en högre avgift.

Bolaget anger vid avstämningen att prislistan tas fram i ett antal steg, som omfattar analys av utfall under året, arrendeökningen, investerings- och underhållsbehov, beläggningsgrad, indexering av kostnader samt kalkyler avseende lönerrevision. Bolaget anger att dessa steg sammantaget fastställer behovet av intäkter under kommande budgetår. Vidare anger bolaget att verksamhetens samtliga intäkter kommer ur sålda tjänster i prislistan. De tjänster som genererar största intäkterna är båtplatser på sommaren och vinteruppläggning på land. Dessa täcker bolagets kostnader efter uppräknig. Övriga tjänster räknas upp och redovisas i samband med beslut om prislistan. Förändringar redovisas till styrelsen. Prislistan beskriver i detalj vad varje tjänst kostar och innebär. Styrelsen fattar beslut om prislista senast en månad före den skall träda i kraft.

Granskningen visar att det saknas dokumentation av en sammanhållen kalkyl och analys kring hur förslaget till avgifter och insatser grundas på driftskostnader, investeringsbehov, underhållsbehov och arrendeavgifter. Bolaget saknar en kalkyl på vilka kostnader och intäkter på kort och lång sikt som varje hamn eller tjänst medför. Det har inte framkommit i vår granskning att styrelsen genomför någon övrig styrning, kontroll eller uppföljning kring avgifterna. Bolaget anger vid avstämningen att det sker en ekonomisk uppföljning där utfall i relation till budget klarläggs och att det sker en uppföljning av avgifterna. Det är dock enligt bolaget oklart om den uppföljningen visar att avgifterna täcker kostnaderna.

3.1.3 Bedömning

Granskningen visar att bolaget inte beslutat om styrande principer för hur storleken på avgifterna ska sättas för de olika tjänster som bolaget erbjuder. Det saknas en sammanhållen dokumentation av beslutsunderlag grundat på kalkyler utifrån faktorer som påverkar lämplig prisnivå. Styrelsen fattar enbart beslut om avgifternas storlek och om storleken på insatsen. Den insatsfinansiering som finns i bolaget finns inte nämnd i ägardirektiv och bolagsordning.

Bolagets arbets sätt för avgifterna utgår ifrån ett antagande om en lämplig ökningstakt snarare än en genomarbetad analys utifrån investeringsbehov,

underhållsbehov och driftskostnader. Det saknas uppföljning av processen för att sätta avgifterna i bolaget.

I stadens riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll framgår att styrningen av verksamheten ska bidra till att säkra tillgångar och förhindra förluster, vilket ställer krav på ett effektivt system som är dokumenterat i de delar som bedöms verkningsfullt. Verksamheten ska enligt ägardirektivet inriktas på anläggningar med förutsättningar att åstadkomma kostnadseffektiva lösningar. Bolaget ska enligt ägardirektivet finansieras genom de avgifter som båtägarna erlägger.

Vår bedömning är att styrelsen bör stärka sin styrning kring hur avgifterna tas fram, fastställs och följs upp i bolaget. Det bör gå att följa vilka principer som styr avgifternas storlek och utformning. Det bör finnas ett genomarbetat beslutsunderlag per hamn kring avgifterna med koppling i bolagets uppgift att åstadkomma kostnadseffektiva anläggningar. Det bör också finnas en uppföljning kring avgiftsprocessen för att säkerställa att verksamheten genomförs i linje med ägardirektivet och stadens riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att stärka sin styrning av hur avgifterna tas fram, fastställs och följs upp i bolaget.

4 Granskning av synpunktshantering

4.1.1 Utgångspunkter i granskningen

Lekmannarevisorerna har granskat bolagets synpunktshantering. För att bedriva en ändamålsenlig verksamhet är det viktigt att bolaget tar del av kundernas synpunkter och säkerställer att felanmälningar hanteras och åtgärdas på ett systematiskt sätt. En synpunkt kan vara klagomål, förslag till förändring, en fråga eller beröm. Synpunkter och klagomål som tas om hand på ett bra sätt bidrar till att höja kvaliteten i verksamheten.

En systematisk synpunktshantering gör att verksamheten kan ta del av information om brister och genomföra förbättrande åtgärder för den enskilde samt förbättra verksamheten i stort. Rutiner för hur bolaget ska ta emot och handlägga synpunkter och klagomål ökar förutsättningarna för att hanteringen blir systematisk och likvärdig oavsett hur och av vem de lämnas samt vem som tar emot.

Revisionskriterier för denna granskning har hämtats ur Göteborgs Stads riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll. Enligt riktlinjerna ska verksamheter i staden se till att verksamheten styrning och uppföljning är systematisk, förebyggande och utvecklingsinriktad. Verksamheten ska bedrivas med fokus på kvalitet för den verksamheten riktar sig mot. Oavsiktliga och avsiktliga fel och brister ska upptäckas i tid. Tillgångarna i verksamheten ska säkras och förluster undvikas.

Granskningen syftar till att bedöma om styrelsen har en ändamålsenlig hantering av synpunkter, utifrån systematik, genomförande och uppföljning. Granskningen har genomförts genom intervjuer och dokumentstudier.

4.1.2 Iakttagelser

Vår granskning visar att det finns en rutin som rör felanmälningar och synpunkter. Det framgår inte av rutinen hur åtgärder utifrån felanmälan ska återspeglas till felanmälarerna. Synpunkter ska besvaras till synpunktslämnaren. Information om systematisk uppföljning av inkomna synpunkter och felanmälningar beskrivs inte i rutinen.

Vår granskning visar att det finns en lista där felanmälningar samlas, där åtgärd och datum för åtgärd ska framgå. Vid akuta fel ska kundservice kontakta hamnpersonal. Andra felanmälningar ska hamnpersonal åtgärda utifrån listan. Bolaget anger att felanmälningar och synpunkter kommer via telefon till kundservice, i postlådor i hamnarna eller via telefon till bolagets anställda. Information lämnas om att felanmälan tagits emot om anmälarerna skickar ett mail med synpunkten/felanmälan. Det finns beskrivet på bolagets hemsida att

om man vill lämna synpunkter ska man kontakta Grefab. Bolaget har gjort en processkarta kring investeringsprocessen där felanmälningar ska gås igenom i maj månad. Det framkommer inte i granskningen hur det arbetet genomförts år 2019.

Det framkommer i granskningen att det sker regelbundna möten med hamnföreningar som är aktiva i bolagets hamnar, där viss återkoppling ges för pågående underhåll och investeringar.

Det framkommer i vår granskning att felanmälare får återkomma kring redan anmälda fel utifrån att felet fortfarande finns eller utifrån att de saknar återkoppling från bolaget.

Enligt bolaget ger listan där felanmälan samlas en viss indikation kring underhållsbehoven i hamnarna, vilket enligt bolaget tas med i investeringsplaneringen.

Bolaget anger att styrelsen får viss muntlig information kring synpunkter och felanmälningar. Det saknas dock dokumenterad uppföljning kring kvalitetsförbättringar utifrån inkomna felanmälningar och synpunkter.

4.1.3 Bedömning

Vår granskning visar att det finns en rutin för felanmälningar och synpunkter. Vi bedömer att rutinen inte är fullt ut ändamålsenlig. Enligt bolagets processkarta för investeringsprocessen ska felanmälningar gås igenom i maj månad. Det framkommer inte i granskningen hur det arbetet genomförts.

Det framkommer i granskningen att felanmälningar dokumenteras och viss återkoppling sker till kunderna. Vi bedömer att det finns brister i systematiken att åtgärda och återkoppla kring synpunkter och felanmälningar. Bolaget bedöms sakna ett systematiskt sätt att analysera och förbättra verksamheten utifrån inkomna synpunkter och felanmälningar.

Utifrån Göteborgs Stads riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll ska bolaget se till att verksamhetens styrning och uppföljning är systematisk, förebyggande och utvecklingsinriktad. Verksamheten ska bedrivas med fokus på kvalitet för den verksamheten riktar sig mot. Vi lämnar därmed följande rekommendation till bolaget.

Lekmannarevisorerna rekommenderar att styrelsen skapar ett ändamålsenligt arbetssätt för att systematiskt hantera, ta tillvara och lära av synpunkter och felanmälningar.

5 Uppföljning av intern styrning och kontroll

Lekmannarevisorerna granskade år 2018 intern styrning och kontroll inom bolaget. Granskningen resulterade i följande rekommendationer:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa följsamhet mot stadens riktlinjer för intern styrning, uppföljning och kontroll.

Vi har i år följt upp rekommendationen. Granskningen har utförts genom intervjuer med ansvariga tjänstemän hos bolaget. Granskningen har utförts genom analys av riskanalys och internkontrollplan samt verifieringar av kontroller i bolagets internkontrollplan för år 2019. Granskningen har även omfattat analys av riskanalys och internkontrollplan för år 2020.

Utgångspunkten för vår uppföljande granskning är Göteborgs Stads riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll. Riktlinjerna har reviderats under år 2019 vilket innebär att bolagsstyrelse ska fatta beslut om en samlad riskbild för verksamheten. Kravet på beslut om en separat åtgärdsplan för att hantera risker har tagits bort. Beslutet om den samlade riskbilden ska inkludera nya såväl som befintliga åtgärder för att hantera risker.

I vår granskning under hösten framkommer brister i styrelsens beslut kring internkontrolldokumentation i förhållande till stadens riktlinjer för intern styrning, uppföljning och kontroll. När bolaget uppmärksammas på det beslutar bolaget om ett extra styrelsemöte för att justera besluten kring internkontrolldokumentationen. Vår granskning omfattar både det internkontrollarbete som bolaget genomfört löpande under året, samt de beslut som styrelsen tagit i november och de beslut som styrelsen tagit i december.

Av fullmäktiges riktlinjer framgår att styrelsens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten ska vara systematisk, förebyggande och utvecklingsinriktad och med rimlig grad säkerställa att verksamheten bedrivs ändamålsenligt, effektivt och långsiktigt bidra till en hållbar utveckling och en god ekonomisk hushållning utifrån ett helhetsperspektiv. Det ska säkerställas att lagstiftning, föreskrifter och riktlinjer följs samt att verksamhetsinformation och finansiell rapportering är tillförlitlig och tillräcklig.

Syftet med granskningen har varit att utifrån tidigare lämnad rekommendation, bedöma om styrelsens ansvarstagande, vad gäller det arbete som ska ske inom ramen för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten, är tillräckligt och ändamålsenligt.

5.1.1.1 Rimlig grad

Med rimlig grad avses att en avvägning ska göras mellan kontrollkostnad och kontrollnytta. Förutom ekonomiska faktorer ska förtroendet hos allmänhet, de som verksamheten riktar sig till och intressenter vägas in.

5.1.1.2 System för styrning, uppföljning och kontroll

Styrningen, uppföljningen och kontrollen av verksamheten ska bidra till att oavsiktliga och avsiktliga fel och brister kan upptäckas i tid samt säkra tillgångar och förhindra förluster. Styrelsen ska därför ha ett effektivt system för styrning, uppföljning och kontroll som är dokumenterat i de delar det bedöms verkningsfullt.

Med system avses det ramverk av systematik, struktur och kultur som styrelsen använder sig av för att styra mot måluppfyllelse och fullgörande av uppdrag. Fullmäktiges riktlinje lyfter följande beståndsdelar som en fingervisning om vad som generellt sett brukar ingå i ett ramverk:

- Ledstjärnor för det som ska uppnås; vision, policydokument, mål, strategi, plan
- Arbetssätt, arbetsformer, processer
- Organisationsstruktur
- Roller, ansvar, delegeringsordning, beslutsvägar
- Rutiner, arbetsbeskrivning
- Mätssystem och mått
- Stödsystem (it, kompetensförsörjning, ekonomistyrning etc.)
- Organisationskultur, värderingar, gemensamma förhållningssätt

Den sista punkten bedöms vara särskilt viktig. Systemet för styrning, uppföljning och kontroll är helt beroende av organisationens och i synnerhet högsta ledningens förhållningssätt till det. Ledningens agerande måste stödja efterlevnaden av överenskomna arbetssätt och korrekt agerande överlag. Att motverka oegentligheter är en självklarhet.

5.1.1.3 Riskhantering

En risk är en sammanvägning av sannolikheten för att en händelse ska inträffa och de (negativa) konsekvenser händelsen kan leda till.

En risk kan beskrivas som en möjlig händelse som ännu inte har inträffat. En brist är något som redan har inträffat. Åtgärd för en risk bidrar till minskad sannolikhet för att risken inträffar och/eller (om risken ändå inträffar) att konsekvensen mildras. Åtgärd för en brist bidrar till att reparera en redan inträffad risk. En risk kan formuleras utifrån en konstaterad brist men det är risken som ska hanteras (exempelvis att bristen uppstår igen eller att konsekvensen förvärras). Riskhantering handlar alltså om att ligga steget före.

Riskhantering är i grunden en fråga om att hantera osäkerheter och avser samordnade aktiviteter för att styra och leda en organisation med avseende på risk. Enligt fullmäktiges riktlinje ska riskhantering integreras i styrning och beslutsfattande samt bidra till att säkerställa att verksamhetens mål uppnås och att dess uppdrag kan genomföras. Därav ska riskhantering ske kontinuerligt inom väsentliga verksamhetsområden, processer och projekt samt vid större förändringar i verksamheten. Ansvaret för detta vilar ytterst på bolagsstyrelsen.

Att identifiera, analysera och utvärdera risker (riskbedömning) och därefter besluta om hur riskerna ska behandlas och följas upp är en del av riskhanteringen. Riskidentifiering innebär att kartlägga risker i verksamheten vilket kräver en systematisk informationsinhämtning. Risken för förekomst av oegentligheter ska alltid vara en del av riskhanteringen. De aktiviteter som genomförs inom ramen för riskhanteringen bör vara spårbara därav bör processen dokumenteras. För att säkerställa att stadens verksamheter bedrivs med en tillfredsställande styrning, uppföljning och kontroll av risker behöver det finnas systematik och arbetssätt som kontinuerligt säkerställer ovanstående.

5.1.1.4 Revisionskriterier

Bedömningsgrunden för granskningen utgörs av kommunfullmäktiges riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll som omfattar samtliga nämnder och helägda bolag. När det gäller delägda bolag ska, med beaktande av kommunallagen, så långt möjligt stadens inflytande som delägare säkerställas i aktieägaravtal och ägardirektiv. Det generella ägardirektivet för de delägda bolagen anger att bolagsstyrelsen är skyldig att förhålla sig till Göteborg Stads beslutade anvisningar och riktlinjer, policydokument med mera som berör bolagets verksamhet. Göteborgs Stads vägledning för styrning, uppföljning och kontroll-risk, med utgångspunkt i riktlinjen, syftar till att konkretisera begrepp kopplat till risk och ge förslag på hantering.

Avsteg från fullmäktiges riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll ska beslutas av kommunstyrelsen. Nedan följer en beskrivning av väsentliga delar som ingår i granskningen.

5.1.1.5 Samlad riskbild

I samband med framtagandet av budget/affärsplan ska riskhanteringen för olika riskområden sammanställas i en samlad riskbild för bolagsstyrelsens verksamhetsområde. Den samlade riskbilden ska beskriva vilka riskreducerande åtgärder som redan har införts för att minska risker och nya åtgärder som behöver vidtas. Det är varken lämpligt eller önskvärt att lyfta samtliga identifierade risker till bolagsstyrelse utan en värdering och prioritering behöver göras. Syftet med riskbilden är att få en uppfattning om verksamhetens mest väsentliga risker utifrån en bolagsstyrelsens perspektiv.

5.1.1.6 Intern kontrollplan

Utifrån den samlade riskbilden ska en intern kontrollplan upprättas. Den ska innehålla de områden/processer som särskilt ska granskas under kommande verksamhetsår för att verifiera att redan införda åtgärder har fått avsedd effekt. Den interna kontrollplanen bygger på den samlade riskbilden och ska fungera som övervakningsplan. Genom att ifrågasätta befintliga åtgärder och vid behov komma med förbättringsförslag (nya åtgärder) ges en bild av om de åtgärder som införts/beslutats fungerar som det var tänkt.

5.1.1.7 Beslut

I anslutning till beslut om budget/affärsplan ska styrelsen fastställa en samlad riskbild och en intern kontrollplan.

5.1.1.8 Uppföljning och utvärdering

Efter riskbehandlingen behöver vidtagna åtgärder följas upp. En bedömning behöver också göras av om åtgärderna har haft avsedd effekt eller om nya åtgärder krävs.

Uppföljning av verksamhetens riskbild och beslutade åtgärder ska ingå som en del av den löpande uppföljningen. Uppföljningen av intern kontrollplan ska ske i den omfattning som fastställs av nämnd/bolagsstyrelse.

Bolagsstyrelsen ska årligen utvärdera och förbättra effektiviteten i det egna systemet för styrning, uppföljning och kontroll. I detta arbete ingår att erhålla information och rapportering avseende resultat av såväl genomförda interna uppföljningar och utvärderingar som iakttagelser från extern revision och övrig tillsyn.

Bolagsstyrelsen ska i samband med årsrapporten rapportera resultatet från utvärderingen samt lämna en bedömning om att systemet för styrning, uppföljning och kontroll fungerar på ett betryggande sätt, så att kommunstyrelsen kan ta del av informationen för att fullgöra sin uppsiktsplikt.

I arbetet med intern, styrning och kontroll används vissa begrepp som kan uppfattas som svåra att definiera. Inledningsvis görs här ett förtydligande för två begrepp som ingår i våra iakttagelser och bedömningar.

Med åtgärd avser vi det som i den tidigare versionen av riktlinjen för intern styrning, uppföljning och kontroll §11 benämns som *riskreducerande åtgärder/kontrollaktiviteter*. I den reviderade riktlinjen återfinns begreppet i §16 som *åtgärd*.

Åtgärder ska bidra till att minska risken som har identifierats.

Med kontroll avser vi det som i den tidigare versionen av riktlinjen för intern styrning, uppföljning och kontroll §12 beskrivs enligt följande; *från den samlade riskbilden [...] ska styrelsen välja ut ett antal områden/processer som särskilt ska granskas [...] för att verifiera att de riskreducerande åtgärderna/kontrollaktiviteterna fungerar på ett tillfredsställande sätt (intern kontrollplan)*. I den reviderade riktlinjen återfinns beskrivningen i § 17 som; *Utifrån den samlade riskbilden ska en intern kontrollplan upprättas. Den ska innehålla de områden/processer som särskilt ska granskas [...] för att verifiera att redan införda åtgärder har fått avsedd effekt*.

Kontroller syftar till att ifrågasätta befintliga åtgärder och vid behov föreslå nya åtgärder och på så vis veta om den interna kontrollen är tillfredsställande. Den

interna kontrollplanen ska fungera som övervakningsplan och ge styrelsen en uppfattning av om beslutade åtgärder fungerar ändamålsenligt.

5.1.2 Iakttagelser

Bolaget svarar i yttrandet till lekmannarevisorerna att man ska uppdatera bolagets rutin för intern styrning och kontroll. Man ska också tydliggöra riskanalysarbetet så det framgår hur risker ska hanteras, accepteras och följas upp. Vidare ska man förtydliga samband mellan riskanalys och åtgärdsplan samt utforma åtgärdsplan så den tydligare speglar förbättringsarbete och utveckling.

5.1.2.1 Samlad riskbild

Styrelsen ska enligt stadens riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll fastställa en samlad riskbild i anslutning till affärsplanen. Styrelsen hade inte fastställt en samlad riskbild, vid beslut om internkontrollplan i november år 2019. Verksamheten hade dock en intern riskanalys som arbetsmaterial, som enligt bolaget sammanställts i ledningsgruppen. Den skiljer sig i stort inte från den tidigare riskanalys som bolaget gjorde för år 2018. Ingen av riskerna har bedömts reduceras under år 2019 i sannolikhet eller konsekvens, genom de åtgärder bolaget föreslagit. Inga nya risker hade tillkommit i årets riskanalys inför styrelsens första beslut om internkontrollplan. Enligt bolaget var man tveksam till att lämna ut den interna riskanalysen till lekmannarevisorerna då bolaget var medveten om att den inte motsvarar kraven och inte var komplett. Enligt bolaget saknas i den utlämnade riskanalysen risker och värderingarna är inte uppdaterade.

Bolaget har i slutet av år 2019 kallat till ett extra styrelsemöte och där har styrelsen fattat beslut om en samlad riskbild och en ny interkontrollplan. Den samlade riskbilden beskriver införda åtgärder till och med år 2019 samt nya åtgärder för år 2020.

5.1.2.2 Internkontrollplanen

Bolagets internkontrollplan som bolaget beslutade i november för år 2020 är densamma som för år 2019 med undantag för att risken för olika information till kunderna lagts till. Enligt riskanalysen skulle risken för personsador i samband med iläggning och upptagning inte tas med till internkontrollplanen. Den är dock med i internkontrollplanen och har där ett högre riskvärde i jämförelse med riskvärdet i riskanalysen. Bolagets internkontrollplan för 2019 anger att verkställande direktören ska rapportera till styrelsen resultatet av årets genomförda kontroller vid strategidagarna, samt komplettera med eventuellt ytterligare riskanalyser. Det saknas dokumentation kring att så har skett år 2019. Bolaget anger att strategidagarna är arbetsmöten och där finns inte några protokoll. Bolagets vd hänvisar dock till en dialog kring styrelsens uppdrag till

vd vid styrelsemötet i augusti. Referenser till intern kontroll och riskanalyser saknas dock i dokumentationen.

Styrelsen fattade vid ett extrainkallat styrelsemöte i december beslut om en ny internkontrollplan för år 2020. Riskerna i internkontrollplanen har delvis en annan riskvärdering jämfört med samlad riskbild. Internkontrollplanen innehåller kontrollaktiviteter och kontrollmetoder för de risker som tagits upp.

5.1.2.3 Stickprovsgranskning

Vi har genomfört en stickprovsgranskning över de kontroller bolaget ska genomföra utifrån internkontrollplanen för år 2019. Kontrollerna ska verifiera att de åtgärder man satt in för att minska risker utifrån internkontrollplanen fungerar.

Vår granskning visar att man inte genomfört de planerade kontrollerna fullt ut. Exempelvis angavs kontrollmetoden vara en marknadsundersökning utifrån risken för vikande efterfrågan. Bolaget har inte genomfört en marknadsundersökning. Vid avstämningen anger bolaget att det som avsetts vara kontrollen var en marknadsundersökning som en branschorganisation gör gällande båtlivets utveckling, som bolaget anger att man tagit emot.

För den andra risken rörande nya it-system, som vi kontrollerade har det enligt bolaget skett åtgärder och bolaget anger att det inte längre är en risk. Risken ligger dock kvar med samma riskvärde i den interna riskanalysen. Det är också delvis olika riskreducerande åtgärder som beskrivs vid en jämförelse mellan intern kontrollplan för 2019 och åtgärdsplan för 2019. Bolaget har inte utifrån vad som framkommit i granskningen, analyserat om kontrollerna fungerat.

Vidare visar vår granskning av internkontrollarbetet år 2019 att riskerna i bolagets riskanalys och internkontrollplan, i regel inte reducerats i samband med de åtgärder som bolaget planerat. I ett fall gällande personsador i samband med iläggning och upptagning har riskvärdet i stället höjts. Det framkommer inte i granskningen om det beror på att kontrollerna inte genomförts, eller om kontrollerna inte har haft avsedd effekt.

5.1.2.4 Planerade åtgärder kring rekommendationen i bolagets yttrande

Det framkommer inte i granskningen hur styrelsen agerat under året för att åtgärda de brister som framkom i föregående års granskning, utifrån det yttrande de lämnade till stadsrevisionen i juni.

Bolaget angav i yttrandet att de skulle uppdatera rutinen för intern styrning och kontroll. Det hade vid tidpunkten för granskningen dock inte skett, då skrivningarna i stort är desamma för år 2018 och 2019. Vår granskning visade vidare att internkontrollarbetet inom bolaget inte är anpassat till de nu gällande riktlinjerna för intern styrning, uppföljning och kontroll, då inaktuella skrivningar till åtgärdsplan ligger kvar i förslag till beslut. Kravet på samlad

riskbild finns inte heller upptaget i bolagets rutin för intern styrning och kontroll. Det är i samband med det extrainsatta styrelsemötet som justeringar i exempelvis rutinen för intern styrning och kontroll sker.

Bolaget angav i yttrandet att riskanalysarbetet skulle tydliggöras så det framgår hur risker ska hanteras, accepteras och följas upp. Vår granskning visar att det inte skett några förändringar i riskanalysarbetet med den inriktningen mellan år 2018 och år 2019 vid beslutet i november år 2019.

Det anges i handlingen för internkontrollplanen för 2020 att en genomgång och uppdatering av riskanalysen gjorts vid arbetsplatsträffar och ledningsgrupp. Bolaget angav i granskningen att riskanalysarbetet inte skett vid arbetsplatsträffar utan bara vid ledningsgrupp. Vid avstämning anger bolaget att arbete pågår på APT men att det inte alltid benämns riskhantering utan handlar om den egna verksamheten på arbetsplatsen.

Vid det extrainkallade styrelsemöte som ägde rum i december år 2019 fattades beslut om en ny internkontrollplan för år 2020 och en samlad riskbild för år 2020. Det framgår vissa justeringar i rutinen för styrning, uppföljning och kontroll. Det framgår vilket ansvar cheferna har inom bolaget gällande intern styrning och kontroll. Bolaget anger att man slutit ett avtal om en kontrollertjänst, som ska utföra riskanalys och internkontrollplan. Den reviderade rutinen för intern styrning och kontroll behandlar inte controllerfunktionen inom bolaget.

5.1.3 Bedömning utifrån lämnad rekommendation

Syftet med granskningen har varit att bedöma om styrelsens ansvarstagande, vad gäller det arbete som ska ske inom ramen för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten, är tillräckligt och ändamålsenligt.

Granskningen visar att bolagets arbete med de områden som skulle granskas utifrån internkontrollplanen för 2019 inte genomförts på ett tillfredsställande sätt. Det har inte skett en verifiering av att redan införda åtgärder har fått effekt. Internkontrollplanen har inte den övervakande funktion över att åtgärder leder till minskade risker som den ska ha.

Bolagets interna riskanalysarbete och genomförande av planerade åtgärder för att minska risker bedöms inte fungera ändamålsenligt. Bolaget har inte heller på ett tydligt sätt genomfört de planerade åtgärder som beslutades om i yttrandet till lekmannarevisorerna vid tidpunkten för granskningen. Internkontrollplan, samlad riskbild och rutinen för intern styrning och kontroll har dock justerats och uppdaterats vid ett extrainsatt styrelsemöte i slutet av december.

Vår uppföljande granskning utifrån den rekommendation som lämnats till bolaget visar att det kvarstår brister i följsamhet till riktlinjerna för styrning, uppföljning och kontroll. Bristerna bedöms vara omfattande, då bolagets dokumentation inte påvisar ett löpande och levande internkontrollarbete inom bolaget under året. Rekommendationen kvarstår därmed.

Granskningsredogörelse

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa följsamhet mot stadens riktlinjer för intern styrning, uppföljning och kontroll.

6 Uppföljning av investeringsplanering

Lekmannarevisorerna granskade år 2018 underhålls- och investeringsplanering inom bolaget. Granskningen resulterade i följande rekommendationer:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att underhålls- och investeringsplanen möjliggör en god och ändamålsenlig styrning och uppföljning av investeringar och underhåll.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa följsamhet mot stadens regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning samt riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att bolaget fullt ut arbetar i enlighet med kraven i GBP.

Vi har i år följt upp rekommendationerna. Granskningen har utförts genom intervjuer med ansvariga tjänstepersoner i bolaget samt genom dokumentgranskning.

Utgångspunkten för vår uppföljande granskning är Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Ägardirektivet för bolaget anger att verksamheten ska inriktas på anläggningar med förutsättningar att åstadkomma kostnadseffektiva lösningar. Generellt ägardirektiv för Renova AB, Gryaab AB och Grefab anger att bolagsstyrelsen årligen ska upprätta en långsiktig investeringsplan. I denna ska investeringarnas eventuella konsekvenser för ägarkommunerna presenteras.

I yttrandet som lämnats till revisionen anges att bolaget kommer att strukturera om sin investerings- och underhållsplan. Varje projekt listas och kommer att rapporteras i detalj till styrelsen kring planering och avvikelser. Vidare anges i yttrandet att information ska ges även till kunder på hemsidan och i möten med ordföranden i hamnföreningarna. Bolaget anger också att man kommer att fortsätta utvecklingen av bolagets arbete enligt intentionerna och kraven i GBP.

6.1.1 Iakttagelser

6.1.1.1 Investerings- och underhållsplan

Styrelsen har fattat ett beslut om investerings- och underhållsplan för år 2020. Planen ger en översiktlig information kring investerings- och underhållsbehov men innehåller få detaljer. Det saknas presentation av eventuella konsekvenser för ägarkommunerna i den beslutade investeringsplanen. Det framkommer i granskningen att bolaget har en lista på underhålls- och investeringsbehov per hamn. Det framkommer att det finns en inventering av två bryggor i Hovås och Saltholmen. Det finns geotekniska undersökningar i Hinsholmen samt en

beställning kring en förstudie kring en vågbrytare. Det anges i investeringsplanen för år 2019 att underhållet är eftersatt i samtliga anläggningar. Det framgår inte tydligt att bolaget har en sammanhållen inventering av skicket på anläggningarna, gällande underhållsbehov och investeringsbehov.

I vår kontakt med bolagets tjänstepersoner framgår också att bolaget inte gör någon kalkyl och analys per hamn utifrån intäkter, kostnader och kommande underhålls- och investeringsbehov sammantaget. Det framkommer i vår granskning att bolagets ekonomi- och controllerfunktion inte varit delaktig i utarbetandet av investerings- och underhållsplan. Bolaget anger att ekonomi- och controllerpersonal har varit med och fastställt ramarna för underhåll och investering samt att controllerpersonalen inte deltar i det operativa arbetet.

Bolaget anger vid avstämningen att bolaget har en process för framtagande av investerings och underhållsplan i vilken samlad bild utifrån felanmälan och medarbetares kompetens kombineras med konsulter inspektioner och entreprenörers erfarenheter. Vidare anger bolaget att ett antal personaldagar i kombination med ledningsgruppsmöten och strategidagar med styrelsen slutar i en årligen beslutad plan.

6.1.1.2 Uppföljningsrapportering kring investeringar

Det går inte att utläsa tydligt vilka investeringar som kommer att genomföras under år 2019 i den plan som beslutades år 2018. Det framkommer inte heller tydligt i uppföljningsrapporteringen under 2019 vilka projekt som följs och rapporteras under året. I mars rapporteras nyinvesteringar på 5 miljoner utan att det framgår vilka dessa är. I augusti rapporteras istället reinvesteringar på 12 miljoner. Budgeten totalt för både nyinvesteringar och reinvesteringar är 10 miljoner för hela året. Avvikelsen i augusti förklaras mycket kortfattat. Viss projektredovisning finns i uppföljningsrapporterna. Det framgår dock inte vad som sker i respektive projekt med utgångspunkt i mycket kortfattade kommentarer.

Vid avstämningen anger bolaget att man rapporterar utvecklingen i investeringsprojekt i uppföljningsrapporterna. Bolaget anger att de använder de mallar som finns och följer de anvisningar som staden angett i rapporteringsprogrammet Stratsys. Vidare anger bolaget att mallarna, som uppfattas, som kortfattade är givna via stadens gemensamma system. Arbete med utvecklad uppföljning kopplad till den nya riktlinjen pågår inom stadshus och Grefab kommer att ta del av det arbete och uppdatera i takt med att rapporteringskraven ändras, enligt bolaget.

Bolaget har kommunicerat viss rapportering kring investeringar till hamnföreningarna som verkar i bolagets hamnar, samt via sin hemsida.

6.1.1.3 GBP (Gemensam byggprocess)

Bolaget anger att det inte funnits anledning att dokumentera ytterligare i enlighet med GBP med utgångspunkt i att man inte utfört den typen av projekt under året. Det framkommer att den tekniska samordnaren inom bolaget fått viss introduktion i systemet.

6.1.2 Bedömning

Stadens regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning anger att uppföljningen ska omfatta såväl drift- som investeringsverksamheten och analyser, slutsatser och kommentarer som förklarar resultatet ska vara av sådan kvalitet att bolagsstyrelsen kan agera på eventuellt förändrade förutsättningar utan oskäligt dröjsmål.

Det framgår av vår granskning att vissa justeringar skett i bolagets arbete med investeringsuppföljning. Det är även för år 2019 svårt att följa rapporteringen från planering och genomförande till uppföljning. Det framgår också att bolaget inte arbetar med kalkyler per anläggning vilket inte möjliggör en analys av om bolaget förhåller sig till ägardirektivets krav på kostnadseffektiva anläggningar. Den investeringsplan styrelsen beslutat om innehåller ingen presentation om eventuella beskrivningar för ägarkommunerna. Granskningen visar vidare att bolaget inte har genomfört de åtgärder som angavs i yttrandet till lekmanarevisorerna.

Lekmanarevisorernas bedömning är att det finns brister i bolagets investerings- och underhållsplanering. Vi bedömer också att det finns brister i uppföljningsrapporteringen som styrelsen beslutar om, i förhållande till det krav som stadens regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Vad gäller GBP kan vi inte med de underlag bolaget lämnat verifiera om bolaget omhändertagit den rekommendation vi lämnat.

Lekmanarevisorerna bedömer att styrelsen inte omhändertagit de rekommendationer vi lämnat. Rekommendationerna kvarstår därmed.

Lekmanarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att underhålls- och investeringsplanen möjliggör en god och ändamålsenlig styrning och uppföljning av investeringar och underhåll.

Lekmanarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa följsamhet mot stadens regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning samt riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll.

Lekmanarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att bolaget fullt ut arbetar i enlighet med kraven i GBP.

7 Sammanfattande bedömning av intern styrning och kontroll inom bolaget

Lekmannarevisorerna bedömer att det finns brister i flera delar av verkställande direktörens och styrelsens styrning, uppföljning och kontroll inom bolaget under året.

Vår granskning av styrelsens arbete med avgifter visar att det saknas tillfredsställande bakomliggande beslutsunderlag inför det årliga beslutet om avgifterna i bolaget. En årlig uppräknings sker och beräknas täcka det ökade arrendet. Det saknas styrande principer och bakomliggande kalkyler för hur avgifterna ska sättas inom bolaget. Det bör också finnas uppföljning och kontroller kopplat till avgiftshanteringen.

Vår granskning av synpunktshandling visar att bolaget inte säkerställt en ändamålsenlig synpunktshandling inom bolaget, utifrån de krav som ställs i riktlinjerna för intern styrning, uppföljning och kontroll.

Vår granskning visar också på styrelsens bristande följsamhet gentemot gällande arbetsordning och aktiebolagslagen, när det gäller beslut om organisationen i bolaget. Tillfredsställande beslutsunderlag och tydlighet kring organiseringen av bolaget saknas. Vi bedömer att styrelsen bör säkerställa att styrning och organisering av ekonomifunktionen inom bolaget sker på ett tillfredsställande sätt.

Vår uppföljande granskning visar att rekommendationerna kvarstår gällande brister i förhållande till Göteborgs Stads riktlinjer för intern styrning, uppföljning och kontroll och Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Arbetsordningen i bolaget anger att verkställande direktören skall ta fram informations- och beslutsunderlag inför styrelsemöten samt i övrigt uppfylla sina åtagande i arbetsordningen.

Vår bedömning är att det är av stor vikt att det finns tillfredsställande beslutsunderlag för viktiga beslut inom bolaget.

- Genomarbetade beslutsunderlag behöver finnas inför den långsiktiga investerings- och underhållsplanering inom bolaget med utgångspunkt i ägardirektivets krav på att bolaget ska vara inriktat på kostnadseffektiva anläggningar.
- Genomarbetade beslutsunderlag behöver också finnas inom arbetet med att besluta om avgifter för bolagets finansiering.
- Beslutsunderlag behöver finnas för styrelsebeslut kring organiseringen av bolaget. Organiseringen behöver vara tydlig och heltäckande för de

Granskningsredogörelse

uppgifter bolaget har att utföra, med utgångspunkt i en god intern styrning, uppföljning och kontroll.

Vi bedömer att det är positivt att vissa åtgärder nu vidtas för att skapa följsamhet mot gällande riktlinjer, exempelvis genom förnyade beslut kring intern kontrollarbetet. Lekmannarevisorerna bedömer dock att det framkommit brister i flera delar av verkställande direktörens och styrelsens styrning, uppföljning och kontroll inom bolaget under året.

Lekmannarevisorerna lämnar utifrån genomförd granskning kritik till bolagets styrelse och verkställande direktör i form av en erinran.

8 Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering

Den kommunala revisionen är ett lokalt demokratiskt kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet som bedrivs i kommunen.

Varje fullmäktige ska enligt kommunallagen 12 kap. 4 § utse förtroendevalda revisorer med uppdrag att granska den kommunala verksamheten. Bland dessa förtroendevalda revisorer ska även lekmannarevisorer i de kommunalt ägda bolagen utses, vilket framgår av kommunallagen 10 kap. 3 §. För delägda bolag kan lekmannarevisorer utses av fler än ett fullmäktige.

Lekmannarevisorerna har ett självständigt uppdrag att granska de bolag som helt eller delvis ägs av kommunen. I Göteborg utses i regel två lekmannarevisorer för varje bolag. Revisorerna är oberoende och granskar på kommunfullmäktiges uppdrag och därigenom indirekt också för medborgarna.

Resultatet av lekmannarevisorernas granskning redovisas i granskningsrapporter och granskningsredogörelser.

Revisorerna genomför också särskilda granskningar som i regel rör flera bolag och nämnder. Dessa redovisas löpande under året till kommunfullmäktige i revisionsrapporter.

Revisorerna tar även varje år fram en årsredogörelse som sammanfattar den granskning som gjorts i kommunen under det aktuella året.

Revisorernas rapporter hittar du på www.goteborg.se/stadsrevisionen

9 Språkbruk och revisionstermer

När revisorerna har genomfört en granskning lämnar de ofta rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagen. Ibland lämnar de även revisionskritik.

Rekommendationer lämnas när revisorerna ser brister i verksamheten. Rekommendationerna syftar till att utveckla och förbättra verksamheten.

Revisionskritik lämnas när revisorerna ser brister i verksamheten som är av mer allvarlig karaktär. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran eller anmärkning. Anmärkning är allvarligast. När det gäller nämnderna kan en anmärkning lämnas med eller utan tillstyrkan om ansvarsfrihet.

Under kommande år följer revisorerna upp vilka åtgärder som nämnden eller bolaget har gjort för att följa revisorernas rekommendationer.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6

Göteborgs Stads kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se

www.goteborg.se/stadsrevisionen